اتباع الرسول

تالیف

ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .ـ حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية　　أ - العنوان

ديوي ٢٣٩　　١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دكتاب نوم : اتباع الرسول

ليكوونكى : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپروونكى : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه | موضوع

۱- سریزه ۱

۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی ٤

۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹

۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي ۱۸

۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی ۲۰

۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی. ۲٤

۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای. ۲۵

۸- کوم عمل کي چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی. ۲۷

۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲

۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده ٤۰

۱۱- د تقلید رد ٤۳

۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
۱۳ -	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴ -	تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵ -	د تقلید رد د سلف صالحینو څخه او د اماما نو او نورو دامت د علماوو د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶ -	د اختلاف په وخت کې د حل لاره	۹۷
۱۷ -	د الله تعالیٰ او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده -	۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وکل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالی چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ورته يې وويل:

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقره - ۳۸-

« مونږ وويل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدايت راغی نو هغه چا چه زما د هدايت تابعداري وکړه نه به په هغوی ويره وی او نه به غمجن کيږي »

په دی ايت کښې الله آدم عليه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدايت رالیږم او د دی هدايت تابعدارو ته يې بشارت او زيری ورکړی دی. د هدايت په هکله د دی ايت په تفسير کښې حافظ ابن کثير په خپل تفسير کښې داسې ليکی:

« قال ابوالعالية الهدی الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدی محمد صلّی الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدی القرآن » تفسير ابن کثير ص ۸۳ ج ۱ / ۱

« ابوالعالية ويلی دی چې له هدايت څخه مراد انبياء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بيان دی. او مقاتل بن حيان ويلی دی چې هدايت عبارت دی د محمد صلی الله عليه وسلّم څخه او حسن بصری ويلی دی چې هدايت قرآن دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري وارړه قوله صحيح دي ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دي او اخري امت ليپاره اخري پيغمبر خاتم الانبياء محمد صلی الله عليه وسلم او په هغه باندې د الله له لورې رالېږل شوی کتاب قرآن کريم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض وو او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پيغمبر رالېږلی دی هغوی ته يې د دې حکم کړی دی چې زما د رالېږل شوي رسول اطاعت او تابعداري وکړي لکه چې الله تعالی فرمايي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الايه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هيڅ يو رسول نه دی لېږلی مګر د دې لپاره چې د هغه تابعداري وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چې کوم پيغمبر لېږل شوی وو هغوی د هغه رسول او نبي په تابعدارۍ او اطاعت مأمور وو.

او مونږ ته الله اخري پيغمبر حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلی دی لکه چې فرمايي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه »

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تېر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورۀ سباء ۲۸.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیری ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورۀ سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخری رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم داتباع په هکله په قرآنکریم کښی زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چي مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورۀ الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ « سورة التغابن:— ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَ لَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال دا چې تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ « سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چې په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَ احْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ » سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ـــــ د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ ». که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چې زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ » - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا نې ښځې ځينې د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء ریښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمايي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ورکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې امنعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څیزونو څخه یې مونږ منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره سنبر نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښي باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښي سنبر تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښي ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداري کښي کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو
گناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی" ورته ووایه چي د الله
اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا
وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي".

نو معلومه شوه چي څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه
سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوی رسول محمد
صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول
ونه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چي "الله کافرانو
سره محبت نه کوي" او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه
وسلم اطاعت او تابعداري کښي د فلاح او اطمنان شرونه دي.

الله تعالی فرمائي:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (٢٤).

"ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله
چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي کوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائی:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائی:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ور ته کیږي.

او الله تعالی فرمائی:

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام ـ ۵۰ ـ

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غیبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چې ماته یې وحي کېږي. ورته ووایه چې آیا برابر دي ړوند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف ـ ۲۰۳ ـ

او کله چې را نه وړې دوی ته یو ایت نو وایي چې ولې یې ته پخپله نه غوره کوی ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداري کوم چې ماته یې زما د رب له لوري وحي کېږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة .

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی :

څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ".

بل روایت کښې راځي :

عن انس عن النبي صلی الله علیه وسلم قال : "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار"

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : " درې خبرې نه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوږ والي به پرې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زیات محبوب وي ، او څوک چې د چا سره محبت کوي یواځې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي ور وسته له دې چې الله ورته خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي" -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛ او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدا رنګه حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، زوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي. -

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا و بینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرم الله.

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نزدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په ځپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زمونږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پدې کښې موچې څه حلال و مینډل هغه به حلال کړو او پدې کښې چې څه حرام و مینډل هغه به حرام کړو، - او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي. -

او داځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پر سېره رد دی چې هغوی وائي: یواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو څخه څرګم ندي ځکه چې دوی هم په د پروځایونوکښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وايي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروځایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړیدی .

همدارنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعرى رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال: إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ما جئت به ومثل من عصاني وكذب ما جئت به من الحق.

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وايي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړي. نو یوه ډله ددغه د قوم څخه ددغه خبرهٔ ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چې ته دروغ وائي او خپل ځای کښې سهار کړي نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه یې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلي یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددې ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات وموندہ او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

هدارنګه بل حديث کښې راځي :

«عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبىٰ قالوا ومن يأبىٰ قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابىٰ»

رواه البخاري.

د ابوهريره رضي الله عنه نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وويل :

زما ټول امت به جنت ته داخليږي مګر هغه څوك نه داخليږي چې انكار يې وكړ. صحابه ؤ وويل : څوك انكار كوي ؟ رسول الله صلّى الله عليه وسلّم وويل : چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انكار وكړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلّم د اتباع په هكله زيات احاديث او اثار راغلي دي او دا ځكه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلّم په اتباع كښې كاميابي ده او د رسول الله صلى الله عليه وسلّم مونږ ته ډير ښكاره او واضح دين پريښې دی لكه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښي یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالىٰ فرمائي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ۗ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او و ويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې راتله به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وائي چې اى زموږ ربه موږ ته دى نيږدې ته ورسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعدارى به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دى قسم نه وو كړى چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وائي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او ...... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵.

او هغه څوک چې خلاف وکړي د رسول او روسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداري یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالی فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دې چې هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو دا سې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې تري ويالې بهيږي په دې کښې به هميشه وي او دا لويه کاميابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي هميشه به پکښې وي او هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وويريږي هغه کسان چې د رسول د طريقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسيږي او يا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دى ايت په تفسير كښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة " اى فى قلوبهم من كفر او نفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص۳۰۷ ج۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرز عمل اوشريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او كوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هرڅوك چې وي.

لكه چې په صحيح بخارى او صحيح مسلم او نورو كتابونو كښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وي نو هغه

رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دی وویرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوې د ینې دربگاه ، جومات او تولنې څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشي هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني ......

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمائي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا »

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونه ګرځوي تا په هغو څه کښې چې د دوی ترمینځ پیښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي ونه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلك تر هغې مؤمنان کېدای نشي تر څو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً كتاب الله وسنة نبيه " . رواه الحاكم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبی سنت دی " .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم اتباع نوي هغه باطل دی

الله تعالىٰ فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلک بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکې به وي هغه بدعت دي او هر بدعت ګمراهي ده
لکه چې په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووېله بيائې وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په كارونو كښې بدچې دي هغه نوي كارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په يو حديث شريف كښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشي رضي الله عنها څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچې زمونږ په دې دين كښې نوى كار پيدا كړچې د دى څخه نه ؤ نو هغه رد دى " .

په بل روايت كښې راځي چې چا داسې عمل وكړچې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوره هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعني مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سیئه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول « الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتي ... » . فما لم یکن یومئذ دیناً لا یکون الیوم دیناً .

اصول فی البدع والسنن ص۴

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه یې حسنه بدعت ګڼلو نو ده دا ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم » . رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شویدی".

همدارنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فیه ونحن نرید أن نصلي فیه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم یصل فیه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ویل : مونږ ددې بدعتي له جومات نه وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې دا اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وواېه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که بیا و کړ ګناه یي وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کېنې ډېر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری يې په هرڅه کېنې کوله لکه چې په حديث کېنې راځي:

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم» رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو يوه ګوته جوړه کړه او په لاس يې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم پوره ته شو او وې ویل چې: ما دا کوټه په کوټه کړې وه. خوځه به یې نور هېڅکله په کوټه نه کړم نو کوټه یې وغورځوله خلکو هم خپلې کوټې وغورځولې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل اَهله اَن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أُحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتیٰ ماتَ. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وایې چې عبد الله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وایي چي ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چي د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هکله د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چي دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چي ستا پلار (عمر) خو ځلك ورڅخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا وواییه چي که زما پلار تري منعه کړي وي او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړي وي. نو زما دپلار تابعداري به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟

هغه سړي وویل بلکي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداري به کیږي نو هغه وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله - افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي.

همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أُحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أُکلمك ابداً». رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار صحوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ماتوي او سترګه را اوباسي» سعید وايي چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزارونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زۀ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا ګوزارونه کوې؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وايي چې زۀ رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګیدۀ نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دې اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایۍ پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه ؤ چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته یې ویل:

یوشك ان تنزل علیكم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج ۷ ۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص۲۱۵ ج ۲۰ ۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول صلّی الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي“۔

نو صحابه ؤ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسي بدګانه چې ورته يې وويل آسمان نه به در باندې تيږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زړنده مقلدين يې ليدلي وای نو څه به يې ورته ويل چې دوی د هر پيرِ فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

هدا رنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خو که د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيستله او ويښتانې يې د غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمايي پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عز وجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى چې حيا ټول خير دى او يا بې شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښې ليدلي دي چې ځينى دحيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او ځينى ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دې چې دا خبره ئې دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسې په غصه شو چې سترګى ئې سرى شوى او وئې ويل چې زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښې د كتابونو خبرې كوې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیا یې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا یې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذي نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتموني لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

"عبد الله بن ثابت نه روایت دی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسي ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نوا ومرو به گمراه شئ " .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدی چي هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه منل گمراهي ده نوافسوس د هغه مقلدینو په حال چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نوایا دا به گمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدارنګه حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شيء فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حياً بين اظهركم ماحل له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابونه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

"والذی نفس محمد بیده لو بدالکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لاتبعنی " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شي او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پریښودم نو د سمي لاري نه به بي لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یي میندلای وای نو اړ او مرو به یي زما تابعداری کړی وه "

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دېلچیا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرو دي هکله
تول نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم
پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د
لوستونکو لپاره د تقلید لغوي او اصطلاحي معنی وکړم او
بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید
رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني
نصوصو او نبوي احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه
مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ
اقوال ذکر کړو چي ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره
شي چي دا مسائل زمونږ د ځانګړی رأی او فکر نتیجه نده بلکي
ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري
دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په
سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې
او اختلافات رامینځته شویدي تردې چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر لیرې شوي دي دا ئمه کرامو به هکله دومره غلو او زیاتې شروع شوي دي چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لا ندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال یې ډېر نیول کېږي چې تر به وایئ دغه اقوال اسماني وحی ده عام خلک د دین سره دومره ناآشنا شوي دي چې د یوه مثل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینې مسئله کښې یو قرآني ایت یا نبوي حدیث بیان شي نو هغه به سمدستي د دې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړي. عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث ووېل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نو رڅه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة

وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږي او داسې کوي نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږي او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خود ډېر لوی مصیبت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د « قلادة » د مادې څخه اخیستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کېږي چې د څناورو او چارپایانو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې « باب تقلید الغنم » یا « تقلید الإبل » راځي یعنې د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څاروي په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقلید اصطلاحي معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې د دلیله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه في الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص ۱۷۸ ج - ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغو ویونکی ته پرې دلیلونه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدة امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبره منل دی بې دلیله، نو دا ددی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره یې یوه غاړکۍ او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة. مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدوداً من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص۷ ج-۱

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي او علم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمائي : « اتخذوا احبارهم ورهبانهم ارباباً من دون الله ...... الآية » (التوبه - ۳۱ -)

« دوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا » .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې ئې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو ئې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوي به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي ؤ نو تاسو به حلال کړل ؟.
عدي بن حاتم وويل چې همداسي وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وويل :

« فتلك عبادتهم » . « همدا د هغوی عبادت ؤ » .

رواه احمد والترمذی .

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی ؤ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه .
او الله تعالی فرمایي :
« وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښي په هیڅ یوه کلی کښي ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسي اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداري یې بې دلیله د وحی په مقابل کښي کوله .
او الله تعالی فرمایي :
اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿﴾

سورة البقرة ١٦٦ - ١٦٧ -

کله چې بيزار شي هغه کسان چې تا بعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړيده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي . او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يوځل دنيا ته واپس شوی وای نو ددوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شولکه چې مونږ نه بيزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ورڅخه نه وځي » .

او الله تعالى فرمايي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ »

سورة المائدة - ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران مو پرې موندلی دي. اګر که د دوی پلاران په هېڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ٦٧

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وو نو مونږ ئې له سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي ددی ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ٤٩١ / ج ١

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښي ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو د ليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چي تشبیه پدی کېښې نده چي یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کېښې واقع شوېده چي د خپل مشر بې دلیله منل کوي ، او دا داسې ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شي او بل د دنیا په کار کېښې تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي څخه خطا شي نو دا هر یو په بې دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړ یو ته خیر القرون ویلی دی یعنې په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وُ .

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس كانوا قبل المائة الرابعة غير مجتمعين على التقليد الخالص لمذهب واحد بعينه

حجة الله البالغة ص۱۳۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د يوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" صـ۵۹ کښې ليکی:

"إعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانية غير مجتمعين علی التقليد لمذهب واحد بعينه".

يوه سلو چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک ديوه شخص په تقليد راټول نه وو.

شيخ خجندی وائي:

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين علی المنع من أن يقصد انسان إلی قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة او جميع أقوال مالك او اقوال الشافعی او جميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد علی ما جاء فی الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين. هدية السلطان صـ۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پېژني او د صاحب الشرع يعنی رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنی صحابه وو، تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يواځې د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالك ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعي ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړچې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي ـ نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیت السلطان ص۸

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د دری صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایې:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعيهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ.

اعلام الموقعین ص۱۸۹ ج-۲

دا د تقلید بدعت څلورمی صدی‌ کښې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بده ویلې ده. دا د دې څخه وروسته پیدا شوی نو مقلدین د خپلو مشرانو په ټولو اقوالو ځجونه (دبنځو عورتونه) او وینې او مالونه رواکوي، او ناروا کوي او پدې نه پوهېږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دې کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوی دي. او دوی لپاره د الله په مخ کښې د ډیر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهېده بیا به په دې پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وو».

علامه شنقیطي په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکي:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

دیوه معلوم او ټاکلي عالم تقلید کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی او که څوك د دی خلاف دعوه لری نو موږ ته دی د دړی اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ".

همدا رنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کړنې او دیوه تابعداری اسلام کڼې بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې « بی مذهبه ډله مسلمان نه کیدای نشي » نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو او که نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ږ نو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنیو او وروستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویرېږې؟ آیا په قبر کښې به تا ځخه دا پوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وې ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلې؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه؟- ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر رانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وایې چې په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی ږ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه؟. او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ږ؟ ولی دی زما د رالیږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ایا ما تا ته نه ږ ویلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ږ ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبري پریږده د هغه ورځي څخه ځکښي د ځان د خلاصون په فکر کښي شه چي هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښي د څلورمي صدۍ په هکله داسي وائي:

« وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د دغو په سینو کښي د الله تعالیٰ د دین ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښي د دې نه ډېر لوی ؤ چي په دې دین باندي رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښي کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چي تر څلورمي صدۍ پوري تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمي صدۍ د علماؤ د اتباعو د اولني پړاؤ په هکله هم داسي وائي:

« زاهدین في التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سپرلۍ به چې هرخوا ته روانې وې هغوی به همغه لور ته تلل»

يعنې دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دي نو زه به هملا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وې بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته ښکاره شي اوخپله پرې هم اعتراف وکړي لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وي چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړې وي. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندي په ترمذی

باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:
عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{ص ۲۳۶}{ج - ۱}$ کښې ذکر کړی دی. همدا رنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر او س د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

„فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبو حنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة". تقریر الترمذی - لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ „حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډیرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډیرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډیری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړی. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی
احادیث او نصوص، حق او انصاف پریږدی
او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک به څه وی..

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه د دغسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يــا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بــلاء كم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا يـة
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هغه علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسی او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بیماری لیری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختی امید لری، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تا لپاره تیاری دی او ړنا نده، لا صدر شرحی کښې د سینی پراخی نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دی نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه بنکاره شي نو هیڅ ړنا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیا ته تیاره ده، او سُلم کتاب تور هم را ښکته کول کوی، او پورته خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چي ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسي ښکاری نکه چي دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو د پر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چي دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلّم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو را ځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مګر د هغه ځينې خبره به اخيستل کېږي او ځينې به پرې منوول کېږي غير د نبي کريم صلى الله عليه وسلم څخه».

همدارنګه

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه وائي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فإنه لا أسوة في الشر» اعلام الموقعين ص۱۷٦ ج۲ تفسير اضواء البيان ص۴۹٤ ج۷

ستاسو يو کس دی په دين کښې ديوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوي چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي
او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي څکه چې په
شرک تابعداري نشته ».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره
خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي ».

امام ابن قیم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ
اقوالهم بغير حجة » اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج۲ .

څلورو امامانو (ابوحنیفة، مالك، شافعي او احمد)
دخپل تقلید څخه خلك منع کړي دي او چا چې د
هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد
ویلي دي ».

علامه شنقیطي وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع
تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون
انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم
في تقليدهم الذى منعوا منه ونهوا عنه »

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي. داسې رووند تقليد چې ځينې هغه متعصبين خلك يې كوي او دا دعوه لري چې مونږ ددې امامانو تابعدار يو، نو كه دوى د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُكړي چې هغوی تقلید منع كړی دی او دوی يې تقليد كوي.

امام ابو حنيفه وايي:

لاينبغي لمن لم يعرف دليلي ان يفتي بكلامي»

حجة الله البالغة ص۲۳۱.

«چا ته دا مناسب نه دي چې زما دليل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتوی وركړي».

نو اوسنی حنفيان د امام ابو حنيفه د دی قول نه مخالف دی ځكه چې د هغه دلائل ورته په ډيرو ځايو كښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی وركوی.

امام ابو حنيفه وائي:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولي لكتاب الله.

كله چې ما څه خبره وكړه او د الله د كتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله كتاب لپاره پريږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل :

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم».

« زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل : که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل :

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص ۱۹ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي :

«إیاکم والقول فی دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبری للشعرانی ص ۶۸ / ۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوتاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالك رح وائي :

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم» .   فتح المجيد ص۱۹۰

«زمونږ نه هیڅ یوکس نشته مګر هغه باندې خپله خبره بېرته واپس کېږی او نه منل کېږي غیر د ددی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه» .

امام مالك وائي :

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فى رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل مالم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه» تفسير اضواء البيان ص۲۹ ۷-۲۰ .

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وګورئ زما هره رایه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائې خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې ئې ږدئ» .

امام شافعی رح وائې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج - ۳

«د هغه چا مثال چي د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چي د شپې خاشاک راټولوی یوه کېږده راواخلي او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وايي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص ۵٤ ج - ۷

«کله چي حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وايي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص ۷ ج - ۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چي چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شونو هغه ته دا روا نده چي دغه سنت په خلکو کښې د یو چا د قول له امله پریږدي».

امام شافعي رح وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

واذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي» .

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

«کله چې صحيح حديث راغي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ او کله چې تا دليل وليد چې په لاره کښې اېښې وي نو همدغه زما قول دی».

امام احمدؒ وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالکاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا».

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال» .

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

«زما تقليد هم مه کوئ او د مالکؒ سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای نه دين واخله چې هغوی اخيستي (قرآن او حديثو نه) او وائي چې» د يوه سړي د ناپوهۍ او فقاهت دکموالی نه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي» .

امام احمدؒ وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالى يقول : «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم« أتدری ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فی قلبه من الزيغ فيهلك» فتح المجيد ص٤٦

«زه هغه قوم ته تعجب كوم چې سند او د سند صحت يې پېژندلی دی او بیا د سفيان رأيې پسې ځي او الله تعالی فرمايي: هر و مرو دی ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او يا به ورته دردناك عذاب ورسېږي» ايا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ځينې خبرې رد کړي (قبولی او عملی يې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پيدا شي او هلاک به شي».

نو دا هغه غلو او امامان دي چې د دوی مقلدين يې په هر څه کښې تقليد کوي که صريح نص د قرآن کريم او صحيح حديث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواره پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی او د همدی تقلید څخه مونږ ه ځلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع .   اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

د الله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤٩٤   اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳۰

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری یکښی وي او څوك یې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته" .

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد . فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چي ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو؟ كه يې وويل چي: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چي دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وئې ويل چي مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولې دې (بېدې بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې اومالونه دې لوټ كړل حال داچي داكار الله تعالىٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ايا تاسوسره پدې څه دليل شته ؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لاشك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا زعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدی به كل مستهدی
ای خلکو تاسو پر کوم دليل دا زمونږ دين هغو خلو او
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت
کښې هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښې د دين
علماء دی او د فضيلت ، حق او زهد د ستر کو رڼا ده ، لکن
دوی هم دنور و خلکو غوندی دي چي د هغوی خبره دليل
ندی او نه يې تقليد سباوون لپاره ختم کته لری او دی امامانو
داهم نه دي ويلي چي زمونږ قول داسی دليل دی چي هر څوک
پری هدايت مومي .
ملا علی القاری حنفي وائی :
"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً او مالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً" . بحوالة هداية السلطان ص١٦
پدی امت کښی هيچا باندی دا لازم ندي چي يا دی حنفي
وي او يا دی مالکی وي او يا دی حنبلي وي .
د حنفی مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقهی په
اصولو "التحرير" کښی ليکی :
"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ».

حوالة هدية السلطان ص۱۵

« صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم كڼل په ځان باندې ضروري ندي ځكه چې دالازم ګڼل لازم شوي ندي ځكه چې واجب نشته مګر هغه چې الله تعالیٰ واجب كړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب كړي وي، او دا نه الله تعالی واجب كړي او نه د هغه رسول چې يو څوك دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښې دې په هر څه كښې د هغه تقليد كوي او د نورو سړو چې څه وي هغه دې پرېږدي ».

علامه خجندي ليكي :

« وما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء ».

هدية السلطان ص۸

« د مخكښينو او وروستينو څخه زيات خلك چې كافر شوي دي هغوى د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي ».

خجندي بل ځاى كښې ليكي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينو او مؤلفينو پر هكله زرخله افسوس دى چې كتابونه يې ډک كړيدى او خلك پرى گمان كوي چې هغوى علماء او معصوم مجتهدين دي خكه چې دوى دخلوړو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پر خلكو لازم كړيدي او بيا يې د نورو خلكو قول اخيستل او په هغې عمل كولو څخه خلك ويرولي دي نو دا داسي شو لكه چه دغه امام ته يې رالېږل شوى نبي جوړ كړى وي چې د هغه اطاعت كېږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" كښي ليكي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها"

هدية السلطان ص۸

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري پر هيچا باندې نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر څلي امامان يوی مسألې خواته تللی دي او بيا ورته حق په بل څه کښې سنکاره شويدی نو د هغې مسألې څخه يې رجوع کړېده".

بيا علامه خجندی ليکي :

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص۲

"نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سې مذهبونه شته او نه پکښې دا سې طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاری څخه.

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

«ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة».

مجموع فتاوی ص ۱۶۴ ج ۲۰

«هیڅ چاته دا روا نه دي چې امت ته یو شخص وړاندې او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وړاندې کړي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه. او امت پدې اجماع کړې چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې کوي او د امت په منځ کښې پرې جدائي راولي».

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

«ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم " . مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هرچا خينې خبرې اخيستل کيږي او ځينې پرېښوول کيږي " .

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي :

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد و لبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين و طريقة مخترعة و مذهب معين و يفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه و يقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة و اصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية و القادرية و السهروردية و الشاذلية و التيجانية و غيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب و التقليد " .

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تگ او تاکلی شخص او دخانجوړه شوی طریقه او تاکلی مذهب لازم وګڼی او ددی اتباع پری داسې لازمه وګڼی لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده، نو ددی طریقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ور څخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدئ ګڼي. لکه د یر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان، قادریان، سهروردیان شاذلیان، تیجانیان او داسې نور. نو کوم تعصب او تقلید چې دوې کوي لـه هغه د یره یه کلکه و یره پکار ده"

علامه خجندی وائی:

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویریٰ أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ". هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د یوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړ یدی، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او داني نظر ؤ چې داد ده قول هغه حق ته رسیدلي دي چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده نور واماماتو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسی کافر دی چې د توبې کولو طلب به ور څخه وشي که توبه یې وویسته سبه ده که نه نو وبه وژل شي» .

همدارنګه یو شاعر وايي :

ما الفرق بین مقلد فی دینه راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچي د هغه واکی د ړانده په لاس کښنی وي او په کږو وږو ولاړ وي ړوان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقلید نه وتښتئه ځکه چي دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښنی دی .

مولانای روم د تقلید په باره کښنی وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقلیدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقلیدی بود دین احمد راز تحقیق بود

مثنوی

که ستا عقل هر څو مره پورته الوزي خود تقلید مرغه دی لخ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چي تقلید کوي د محمد صلی الله علیه وسلم دین د تحقیق راز دی .

علامه شنقیطي وائي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليامع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسیر اضواء البیان ص ۳۵۸ ج ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددی دوار و د زده کړی څخه یې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او دغه مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال یې د الله تعالی له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي:

"فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الامام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والاکتفاء باقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا". تفسیر أضواء البیان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې ددغه امام اقوال چې دوی یې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږی او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی یې تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کبله تیارو د حقائقو څخه ړانده کړیدی تردی چي دوی داسي خبري کوي».

داوسني عصرنامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص١٣ ج-١

«په تقليد او د مذاهبوليپاره په تعصب باندي امت د كتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپیدا شوه چي د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده».

هدارنګه نور ډېر وعلماؤ په تقليد باندي ردونه ليکلي دي چي د ټولو رانقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي.

ډېرنا پوهه اوجاهلان دا وائي چي محدثين لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسي نور مقلدين وو حال داچي دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چي محدثين مقلدين نه وو بلکي هغوی په خپلو کتابونو کښي داسي احاديث رانقل کړيدي چي هغه د خلورو امامو مذهبونو مخالف دي، او هيڅ يوه محقق داندي ليکلي چي هغوی مقلدين وو بلکي علماء وائي چي هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

" اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء ."

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

" بخاری او ابوداود په فقه کښې اماماڼوو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو ".

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً   ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين   الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ما علمت بأن انصار الرسو ل هم بلا شك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړېده ، ایا ته نه پوهېږې چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهېږې چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسې یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائې د ایمان بوی میسته لی وی .»

نو اهل حدیث هغه خلك دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کېږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوی ایمان راوړي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددين ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تياره شپه را وخېژي نو بيا ر نانشته دی مګر په حديثو کښې ده او په اهل حديثو کښی ده " .

۱ داسلام يو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدی ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدينهم فتطعن فی اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه فأنت علی خير تبيت وتصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدايت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامياب شې او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دين څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حديثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاک عقيده وه نو ستا سهار او بېګا به په خير کښی وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى
واعمى البرايا من إلى البدع انتمى
ومن ترك الأثار ضلل سعيه
وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت اوغوره خلک هغه دي چې د پيغمبر سنتونو ته ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې رانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعين وي) -

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار

« د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده »

يعنې حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالى مونږ ټول ته پدې مامور کړي يو چې د وحې تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحې تابعداري کوي هغوى به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هيڅ وېره او غم به پرې نه وي . الله تعالى فرمائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" . البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوی به نه ويره وي او نه به غمجن وي" .

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي :

"فاما يأتينكم مني هدی فمن اتبع هدای فلا يضل ولا يشقی" .

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به گمراه شي او نه به بدبخته شي" .

پدې دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدارو ته زيری ورکړی چي د ضلالت ، شقاوت ، ويری او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کيږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله عليه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازې په وحی ډاروم" .

تفسير اضواء البيان د مخکښيو دوه آيتونو په تفسير کښي داسي ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولا شك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذى قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم."

تفسيراضواء البيان ص ۴۸۲ ج ـ ۷ ص ۴۸۳ ج ـ ۷

"په دې کښې شک نشته چې د وحې د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي، شقاوت، ويره او غم په قرآن کريم کښې نفي شوی دا د هغه چا لپاره نشي کېداى چې د ليوه داسې عالم تقليد کوي چې هغه معصوم ندى او دا مقلد نپوهيږي چې په کومه مساله کښې ده دچا تقليد کړيدى دا مشرې په هغې کښې حق ته رسېدلى دى او که خطا شويدى په داسې حال کښې چې ده دالله تعالى د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړيدى ، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده دچا تقليد کړيدى د ده د هغه رأيې بس دي او د الله تعالى کتاب او د هغه د رسول سنت ته ضرورت نه پاتې کېږي."

نو مونږ همدا وايو چې اى خلکو راځئ د وحې تابعدارې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک هم داسی معصوم نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن موږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه موږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غواړي چې خلك د حق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث ونا صري القرآن والإیمان

سمیتموهم انتم وشیوخکم بهتا بها من غیر ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا عنهم کفعل الساحر الشیطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم اخذوا بوحی الله والفرقان

وابوا بأن یتحیزوا لمقالة غیر الحدیث ومقتضى القرآن

وابوا ید ینوا بالذی دنتم به من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه كنځل گرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلك پرې متنفر كړئ ستاسو دا كار د جوگي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله گناه نشته مگر دا چې هغوی د الله وحی او قرآن اخيستي دی او ددی نه انكار كوي چې د قرآن د مقتضی او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو ئې كوئ چې هغه د خلكو رأی او باطلې خبری دي د هغه انكار كوي .

نوموړ يواځې او يواځې خلكو ته دا وايو چې د الله تعالیٰ كتاب و منئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره دا اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لگېږي نو بيا ور سره څه دليل نوي نو كله وائي چې دا وهابيان دي او كله وائي چې دا مذهب نه مني او كله څه او كله څه وائي او پدې نوموړ غواړي چې خلك له حق څخه بند كړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه ئې متنفر كړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو اود قرآن اوحدیثو خلاف خبره چې دهرچا وي مونږ يې منلو ته تیار نه يو نوکه دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابیان وائي نو وهاب دالله نوم دی او مونږ دالله بندګان يو نو مونږ بیا وهابیان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأنني وهابي

انفي الشريك عن الإله فليس لي رب سوى المتفرد الوهاب

لا قبة ترجى ولا وثن ولا قبر له سبب من الأسباب

كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب

ايضا ولست معلقا لتميمة اوحلقة اودعة او ناب

لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعني و يدفع ما بي

والابتداع وكل امر محدث في الدين ينكره اولوا الالباب

أرجو بأني لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه دالله تعالی نه شریك نفي کوم نو ديواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه دکومې کومبزی نه امید کېدای شي او نه دکومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته څه سبب جوړېدای شي . همدارنګه نه دکومې تیګی نه اونه دکومې ونې نه اونه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوائې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیرې کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وائي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان "

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص ۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعی وائي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم "

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص ۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وُ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره ئې داده چې په قرآن او حدیثو به فیصله کوي.
الله تعالیٰ فرمائي :
"یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِی الْاَمْرِ مِنْکُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِیْ شَیْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَی اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ کُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَیْرٌ وَّ اَحْسَنُ تَأْوِیْلًا" .

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو ! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د امیرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شی کښې اختلاف پیداشو نو د هغې رجوع الله او د هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".
الله تعالیٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښي الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن ياست. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي، اختلاف د صحابه وُ ترمنځ هم پیښېده. لکن کله به چي هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوي به د خپلو او یاد بل چا رایواو اقوالو پسې نه تلل بلکي د دلیل تابعداري به يې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چي عمر رضي الله عنه وویل دا به څوک نه وايي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چي دا واقعه محدثین او مؤرخین داسي را نقلوی :

"عن ابي هريرة قال : لما توفي رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقين يزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولكنه ذهب إلى ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودربانده او ودرېدو او وئي ويل : ځيني منافقان داګومان كوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چي موسى بن عمران عليه السلام تللى ؤ هغه دخپل قوم څخه خلو ښېت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته راوابيس شو، او په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسي بېرته راځي لكه څنګه چي موسى عليه السلام راغلى ؤ نو د هغو خلكو خپې او لاسونه به غوڅ كړي چي وائي : رسول الله وفات شويدى " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چي كله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشي رضي الله عنها كورته ننوت اوكله ئي چي وليد چي هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروسته بيا يې وويل :

« يا ايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت » .

« اى خلكو كه چا د محمد صلى الله عليه وسلم عبادت كاوه نو محمد صلى الله عليه وسلم وفات شو او كه چا د الله عبادت كاوه نو الله ژوندى دى او نه مړ كېږي » .

بيا يې دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئا وسيجزى الله الشاكرين » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندى مګر رسول دى له ده نه مخكښى رسولان تېر شوېدي . اياكه مړ شو او يا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوك چې وروسته وګرځېده « مرتد شو » نو هېڅكله الله ته ضرر نشي رسولى او ژر دى چې الله به شكر كوونكو ته بدله وركړي »

نو كله چې عمر رضي الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمكې را پرېوته او وې ويل :

« عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا ورېد نو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې ئې ونه ویل چې د دې مطلب دادی او یا هغه دی، هیڅ تأویل او تحریف ئې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره ئې پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو، ځینو وویل چې مسجد کښې ئې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره ئې ښخوو، ابوبکر رضی الله عنه وویل:

"إنی سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول: ماقبض نبي إلا دفن حیث یقبض".

السیرة النبویة لابن هشام ص ۳۱۴ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې: هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث ئې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم د حكم مقابل كښې د رأيې منل ګمراهي ده

الله تعالى فرمائي :

« وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا »

(الاحزاب - ۳٦)

« او هيڅ يوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نده چې كله الله او د هغه رسول فيصله وكړي نو هغوى ته دې د خپله ځانه څه اختيار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وكړه نو بې شكه ګمراه شو په ښكاره ګمراهۍ سره ».

نو د قرآن او نبوى احاديثو په مقابل كښې بايد مؤمنانو ته دا اختيار نشته چې خپله او يا د بل قول او خوښه وړاندې كړي بلكې كه دا كار چا وكړ هغه به لوى بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او گمراه وي .

همدا رنگه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله » اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څو دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو کښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلې رائې او خواهش پسي تللی دي ډېر حرام يې حلال کړيدی او ډېر حلال يې حرام کړيدي او دا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ کښي ډېر زيات دی هرڅه کښي يې له ځانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي او دا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی او دا سنت دي ، دا مستحب دی او دا مباح دي ، حال دا چي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«د غه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله اوکه په خپله رايه ئې وويل نو د قضاء حاجت په ځاى (بيت الخلاء) کښې ئې وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:
«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص۵۴ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي اوکوم اسمان به پرما سيوري وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:
«السنة ماسنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لاتجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص۵٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء
د امت لپاره سنت اولاره مه جوړ وئ ".

عمر رضی الله عنه وائي:

" اتقوا الرأی فی د ینکم ".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

" تاسو په خپل دین کینی له رأيي څخه ووېرېږئ ".

همدا رنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه و ویل:

" أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم ".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

" د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یاد ولو سترې کړل (یاد يې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد يې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأيه يې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د غسي خلکو څخه ځان وساتئ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم مونږ چې په اوسنی عصر کښې ګورو هغه علماء چې دخپل خواهش او د رأیې تابعدار دی داور ته شرم او عار ښکاری چې کله ورڅخه پوښتنه وشي او دوی ووايي چې مونږ نه پوهیږو نو بی علمه فتوی یې خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د لاربنې او غوره شوی دین څخه بل لوری ته روان کړل اوس ورته دا عار ښکاری چې دحق تابعداری وکړي او د صحیح حدیث لپاره خپله خبره پریږدی نو دین څخه یې داسې یو شی جوړ کړي چې دخپلی غوښتنی اوخپل خواهش تابع یې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې هم بې لارې کړل.

هدارنګه عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندې به وروستی کلونه د تیرشویو نه ډیر بد تر راځی بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

«ثم یحدث قوماً یقیسون الأمور برأیهم فیهدم الإسلام» اعلام الموقعین ص۵۷ ج۱

«بیا به داسې خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په خپله رایه قیاسوی او اسلام به نړوی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي رضی الله عنه وائي:

«لوكان الدين بالرأی لكان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأيت رسول الله صلی الله عليه وسلّم يمسح علی ظاهر خفيه»

رواه ابو داود.

«که دين په رايه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې وړ وُ حال داچې ما رسول الله صلی الله عليه وسلّم ليدلای وُ چې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علي رضی الله عنه هم په رايې رد کوی. او وائي چې که دين په قياس او خپله خوښه وای نو زما په نزد به کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندينۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله عليه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړېده.

نو مونږ يې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قياس پرېږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال في القرآن برأيه فليتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعين ص۵۹ ج ۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وائې چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي زه نه پوهېږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library